

บทคัดย่อ

บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของความ
สมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตถั่วเหลืองฤดูแล้งของสมาชิกสหกรณ์

การเกษตรแม่แตง จำกัด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ปีการเพาะปลูก 2539/2540

โดย

นายอัทธมา สุวรรณนิตย์

สิงหาคม 2541

ประธานกรรมการที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชูศักดิ์ จันทรพัทริ

ภาควิชา/คณะ : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร คณะธุรกิจการเกษตร

การวิจัยเรื่องการวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตถั่วเหลืองฤดูแล้งของสมาชิกสหกรณ์การ
เกษตรแม่แตง จำกัด อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ปีการเพาะปลูก 2539/2540 มีวัตถุประสงค์
คือ (1) เพื่อทราบถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก (2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการ
ผลิตถั่วเหลืองของสมาชิก (3) เพื่อศึกษาดัชนีทุนและผลตอบแทนในการผลิตถั่วเหลืองของสมาชิก
ปีการเพาะปลูก 2539/2540

ในการศึกษาเรื่องดังกล่าวได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มสมาชิกตัวอย่าง
ทั้งหมด 80 คน ซึ่งเป็นสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่แตง จำกัด ที่ปลูกถั่วเหลืองฤดูแล้งพันธุ์
เชียงใหม่ 60 ซึ่งเป็นกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 16 กลุ่ม จากสมาชิกที่ให้ข้อมูล 5 ตำบล ได้แก่

ตำบลอินทขิล ตำบลแม่แดง ตำบลขี้เหล็ก ตำบลสบเปิง และตำบลสันป่ายาง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามพร้อมการสัมภาษณ์ และข้อมูลที่ได้มานั้นนำมาวิเคราะห์ในเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โปรแกรม SPSS/PC+ และใช้วิธีหาค่าต่าง ๆ เช่น ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต การวิเคราะห์ถดถอยโดยใช้สมการแบบเส้นตรง (linear form) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยการผลิต และประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตต่อหัวของเกษตรกร จากผลการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 82.50 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 17.50 อายุโดยเฉลี่ยของสมาชิกคือ 46.68 ปี สถานภาพทางครอบครัว ส่วนใหญ่ร้อยละ 83.75 มีการสมรส สมาชิกส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 75.00 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ยครัวเรือนละ 3.89 คน และส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานในไร่นา 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.25 และมีการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตร เพื่อเสริมรายได้ถึงร้อยละ 75.00 สมาชิกให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดินตั้งแต่ 3 ไร่ ลงมาถึงร้อยละ 46.25 และมีที่ดินถือครองเฉลี่ย 4.86 ไร่ ในจำนวนที่ดินดังกล่าวเป็นที่ดินที่ใช้ในการปลูกถั่วเหลือง ส่วนใหญ่มีพื้นที่ต่ำกว่า 3 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 66.25 ในส่วนของกิจกรรมการเตรียมดินนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 91.25 จะไม่มีการไถที่คืนและส่วนใหญ่ร้อยละ 98.75 มีการยกร่อง ส่วนใหญ่ร้อยละ 90.00 เป็นการปลูกเป็นแถวโดยเมล็ดพันธุ์ส่วนใหญ่ซื้อจากพ่อค้าท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 48.75 ส่วนการใช้เชื้อโรโซเนียมส่วนใหญ่ไม่มีการใช้เชื้อโรโซเนียม คิดเป็นร้อยละ 62.50 ในด้านกิจกรรมการเก็บเกี่ยว ส่วนใหญ่เป็นการจ้างแรงงาน คิดเป็นร้อยละ 93.80 กิจกรรมการนวดถั่วเหลือง ส่วนใหญ่เป็นการจ้างเหมาโดยใช้เครื่องนวด คิดเป็นร้อยละ 95.00 และผลผลิตสมาชิกส่วนใหญ่ผลิตถั่วเหลืองได้ผลผลิตอยู่ระหว่าง 301-320 คิดเป็นร้อยละ 36.25 ของจำนวนสมาชิกผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด และมีผลผลิตเฉลี่ย 326.76 กิโลกรัมต่อไร่

ผลการศึกษาปัจจัยการผลิต พบว่า สมการการผลิตแบบเส้นตรง (linear form)

ปัจจัยการผลิตซึ่งประกอบด้วยแรงงาน เมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาปราบศัตรูพืช โดยกำหนดให้ที่ดินเป็นปัจจัยคงที่ สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของผลผลิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่

เมล็ดพันธุ์ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการผลิตถั่วเหลือง รองลงมาคือ ปุ๋ย แรงงาน และยาปราบศัตรูพืช มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 ปัจจัยทั้ง 4 ชนิด สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของสมการได้ร้อยละ 61.27 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 38.73 เป็นอิทธิพลของปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาระบุไว้ในสมการนี้

จากการศึกษา ผลผลิตเพิ่มหน่วยสุดท้ายที่มีค่ามากที่สุดได้แก่ เมล็ดพันธุ์ รองลงมาได้แก่ ปุ๋ย ซึ่งหากมีการเพิ่มการใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยต่อไร่ 1 กิโลกรัม จะมีผลทำให้ผลผลิตถั่วเหลืองเพิ่มขึ้น 2.090 กิโลกรัม รองลงมาได้แก่ ปุ๋ยหากเพิ่มปริมาณการใช้ปุ๋ย 1 กิโลกรัม จะมีผลทำให้ผลผลิตถั่วเหลืองเพิ่มขึ้น 0.85 กิโลกรัม และได้ศึกษาประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์ พบว่าสมาชิกใช้ปัจจัยการผลิตทั้ง 4 ชนิด มีปัจจัยที่แสดงให้เห็นว่าสมาชิกยังมีการใช้ปัจจัยการผลิตทางเศรษฐศาสตร์ ยังไม่มีประสิทธิภาพพอ เพราะสมาชิกมีการใช้ปัจจัยการผลิตเฉลี่ยต่อไร่ทั้ง 2 ชนิด เพื่อเพิ่มผลผลิตถั่วเหลืองหน่วยสุดท้ายมากกว่าค่าใช้จ่ายของการใช้ปัจจัยการผลิต ซึ่งแสดงว่าในกระบวนการการผลิตถั่วเหลืองสามารถที่จะเพิ่มการใช้ปัจจัยการผลิต เมล็ดพันธุ์ และปุ๋ย ได้อีกจนทำให้มูลค่าที่เพิ่มขึ้นมีค่าเท่ากับ 1 เป็นปริมาณที่ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นเท่ากับผลได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนปัจจัยการผลิตทางด้านแรงงาน และอุปกรณ์การเกษตร ควรจะทำการลดการใช้ปัจจัยการผลิตลงให้เหมาะสมเพื่อให้ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการเพิ่มปัจจัยการผลิตเข้าไป 1 หน่วย

ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนในการผลิตถั่วเหลือง มีต้นทุนทั้งหมดเท่ากับ 2,609.83 บาทต่อไร่ เป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมดและต้นทุนคงที่ทั้งหมดเท่ากับ 2,336.96 บาทต่อไร่ และ 272.87 บาทต่อไร่ ตามลำดับ ทางด้านผลตอบแทนสมาชิกมีรายได้สุทธิเหนือต้นทุนทั้งหมด และรายได้สุทธิเหนือต้นทุนผันแปรทั้งหมด เท่ากับ 569.54 บาทต่อไร่ และ 842.41 บาทต่อไร่ ตามลำดับ หากคิดเฉพาะต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสดที่จ่ายไปจริง สมาชิกยังได้รับกำไรเท่ากับ 1,408.02 บาทต่อไร่